

Ztráta paměti 2.

Milan Maryška, 60 min., 2000

Druhý díl dokumentární tetralogie režiséra Milana Maryšky a scenáristy Jiřího Stránského, jehož motto zní „Žalář je čest, ne ponížení...“, je věnován všem politickým vězňům komunistického Československa. „Tito lidé se dodnes snaží být neuplakanými a neskuhrajícími pamětníky na jakousi temnou dobu. Pro současnost zkoušejí vydobýt z té doby cosi pozitivního navzdory tomu, že oni nebyli ve vězení či ve vyšetřovacích vazbách v rukou nacistů ani sovětů, ale příslušníků vlastního národa. Myslím, že obzvlášť mladá generace by o tom měla vědět, aby se toho v budoucnosti vyvarovala,“ říká v úvodu snímku Jiří Stránský.

Počet obětí komunistického teroru v letech 1948 až 1989 v tehdejším Československu je děsivý. Popraveno bylo 241 politických vězňů, tisíce zemřely ve vězeních a lágrech, další desetitisíce v nich prožily dlouhá léta. Stejně hrůzná jako tato čísla jsou svědectví jednotlivých vězňů o podmínkách v komunistických věznicích. „Každý den nás bili. Strach z toho bití byl horší než bití samo,“ říká Václav Kamarád, který strávil ve vězení šest let. Dagmar Skálová, odsouzená na doživotí a nakonec vězněná šestnáct let, vzpomíná, jakou bolest způsobovalo pravidelné bití důtkami přes lýtka. „Než přišel bachař odemknout a odvést nás na výslech, museli jsme mít černou pásku přes oči. Při výslechu mě přivázali řetězem za nohu a bili a kopali. Strašně bolelo,“ vzpomíná Hilda Čiháková. Albína Palkosková-Wiensenbergová, vězněná deset a půl roku, její slova potvrzuje a připomíná, jak ji s páskou přes oči přivázali k židli, aby nespadla, a větší silou ji fackovali. V té době přitom komunistické Československo přijalo Deklaraci lidských práv, v níž se mimo jiné píše: „Každý má právo na život a bezpečnost vlastní osoby. Nikdo nesmí být podroben mučení nebo krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení či trestu.“ JUDr. Pavel Vítek, který spolupodepsal sedm rozsudků smrti, ve filmu bez sebemenšího pocitu spoluviny vysvětluje, jak fungovala komunistická justice. „Když si někdo před soudem stěžoval na bití, tak byl hned obviněn z pomluvy státního zástupce. Většina obviněných byla bitím a mučením tak zpracována, že před soudem vypovídali jak z gramofonové desky. Byla to éra strachu.“

Film také podrobně přibližuje proces s Miladou Horákovou a se skupinou Rudolfa Slánského.